

[Bertel Dahlgaard.]

ling vil vise sig, at den udvikling, som er i gang ude i betydende lande i Europa, i Amerika, har ført med sig, at man her i salen fra de forskellige partiers side, men også indenfor dansk produktion i det hele taget reviderer nogle af de fordomme, som hidtil har præget dette spørgsmåls behandling.

Hans Rasmussen: Fra alle sider i vort samfund, ikke mindst fra de to store organisationer på arbejdsmarkedet, Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund, er man selvfølgelig interesseret i at finde frem til de lønningsformer, der er bedst egnede til at fremme produktionen, give den enkelte tilfredshed og dermed skabe en arbejdsglæde, som kan medføre et sundt og ydedygtigt erhvervsliv.

De lønningsformer, der almindeligvis anvendes, samler sig om timelønninger og akkordlønninger. Hertil kommer forskellige tillægsbetalinger i form af bonusudbetalinger og forskellige andre produktivitetsfremmende lønformer, som i dette land vel nærmest endnu ligger i svøb. Når det radikale venstre igen har fremsat sit forslag, der tager sigte på almindelig fremme af udbyttedelingen indenfor vor industri og vort erhvervsliv, er hensigten umiddelbart indlysende, og man kan jo så altid diskutere, hvorvidt forslaget i den form, det er fremsat, skulle være egnet til at give et tilstrækkeligt incitament til almindelig fremme af en stigende produktion. Når vi fra mit partis side tidligere har været villige til at tage en almindelig drøftelse i et udvalg, var hensigten bl. a. at finde frem til en ordning, som bedre dækkede lønarbejdernes interesser, end forslaget efter sit indhold faktisk dengang gjorde og vel også nu gør. Jeg skal gerne erkende, at vi ved de udvalgsbehandlinger, der fandt sted i folketingsårene 1950—51 og 1952—53, blev præsenteret for et meget fyldigt materiale, der skulle illustrere, hvorledes udbyttedelingstanken indenfor forskellige virksomheder både indenfor og udenfor landets grænser havde fanget arbejdsgivernes og lønarbejdernes interesse.

Selvfølgelig kan vi ikke komme bort fra, at udbyttedeling i forskellige virksomheder er taget i brug, men for nogen klar vurdering

af, hvorvidt dette supplerende lønsystem har fremmet den almindelige produktivitet, har jeg ikke kunnet finde noget særligt holdepunkt. Det er mit indtryk, at aktieselskabet Atlas, den virksomhed, der her i landet er kommet nærmest det radikale venstres tankegang, nok har fået en udbyttedeling, som har skabt relativ tilfredshed; men om man ligefrem er i stand til at kunne påvise, at den er direkte produktivitetsfremmende for den enkelte lønmodtager, stiller jeg mig dog tvivlende overfor.

Jeg skal gerne erkende, at ordningen af arbejdsmarkedets forhold gennem det kollektive overenskomstsysteem altid udsætter parterne og samfundet for visse vanskeligheder, bl. a. fordi arbejderne med rette føler, at de ikke opnår deres retmæssige andel af det produktionsresultat, som de i virksomhederne er med til at frembringe. Gennem de store og generelle lønforhandlinger har vi kun mulighed for at anlægge en løsning efter visse midterlinier, og det kan meget godt betyde, at der er adskillige lønmæssige skævheder — især i fordelingsforholdet — på de enkelte virksomheder, som man ingenlunde kommer til livs.

I de bemærkninger, der gøres til det foreliggende lovforslag, peger man på de samarbejdsudvalg, som ordføreren for forslagsstillerne, det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard, omtalte, og som efter forhandling mellem de to hovedorganisationer er gennemført på virksomheder med over 25 arbejdere, og man finder, at udbyttedelingstanken er en videre udbygning af samarbejdsudvalgenes hele idé.

Jeg tror, det vil være rigtigt i denne forbindelse at fremføre et par bemærkninger om samarbejdsudvalgenes virksomhed. Selvfølgelig kan vi ikke komme bort fra, at samarbejdsudvalg på virksomheder, hvor man har en forstående ledelse, og hvor arbejderne indser nytten af at være orienteret om hele virksomhedens gang, har haft deres afgjorte betydning. Dog, på en lang række virksomheder ligger det faktisk sådan, at arbejdet i samarbejdsudvalgene for en stor del er gået i stå; for efter at man er ophørt med at drøfte velfærdsforanstaltninger, sanitære forhold m. m., er det, ligesom man ikke evner at klare det næste store spørgsmål, man bliver stillet overfor, nemlig produktionens problemer.